

MILOŠ SCHNIERER, BRNO

PRACOVNÍ PAMĚTI – NIKOLI SENTIMENTÁLNÍ

K 70. narozeninám PhDr. Stanislava Tesaře

Vše začalo před 40 léty na muzikologickém sympoziu v Kamenici nad Lipou konaném u příležitosti 100. výročí narození Vítězslava Nováka. Tehdy prof. PhDr. Bohumír Štědroň, DrSc. veřejně proklamoval založení specializované zájmové Společnosti Vítězslava Nováka, která by pečovala o všestranně odpovědné a důstojné šíření odkazu tohoto velkého českého skladatele.

O deset let později došlo k realizaci této výzvy. Původní iniciativy prof. Štědroň se chopil přípravný výbor ve složení: kromě prof. Štědroň, dr. Jiří Fukač, dr. Tesař a autor této vzpomínky. Tak jsem měl možnost se seznámit s dr. Tesařem osobně a přímo typicky, tj. pracovní. Vzpomínám si na některé schůzky, do nichž jsem byl teprve zasvěcován, jak pružně dr. Tesař, žel již se zemřelým dr. Fukačem, dovedl progresivně zorganizovat nejen oficiální úřední povolení rodící se organizace, ale přesvědčit tehdejší okresní úřední a stranické složky o vhodnosti ustavení zájmové dobrovolné instituce, která by svým způsobem podpořila kromě své celostátní odborné působnosti i kulturní dění na znojemském okrese.

K zakládajícímu aktu **Společnosti Vítězslava Nováka** jako zájmového sdružení ČHS pak došlo na Bítově 26. září 1980 v prostorách tělocvičny tamní ZDŠ za bohaté reprezentativní účasti muzikologů, kritiků, hudebníků a samozřejmě místních obyvatel. Budiž řečeno, že naplánování této akce opět souviselo s organizačním talentem dr. Tesaře. Neboť tento akt byl zasazen do **Muzikologických dialogů** konaných v Jaroměřicích nad Rokytnou u příležitosti tehdejší připomínky 250. výročí provedení první opery mj. i s českým textem Františka Václava Míči: O původu Jaroměřic. Byla tím i v Bítově zajištěna mezinárodní účast, neboť z Jaroměřic byl vypraven autobus. Mimochodem i pro toto město to byla významná událost spojená s otevřením tamního nového hotelu „Opera.“ Tedy: ukázka profesionálního řízení, která byla dr. Tesařovi vždy vlastní, kterou širší veřejnost náležitě přesvědčil o své pozitivní funkci tajemníka České hudební společnosti.

Vzpomínám si na tuto dobu, kdy ČHS prožívala nebývalý rozkvět. Soustřeďovala nejen složky kolem skladatelských osobností, ale též zájemce o starou

hudbu, problematiku hudební výchovy, významné výkonné umělce, jazz ad. Dr. Tesař v té době se též snažil o rozšíření působnosti do zahraničí v husákovské trvající konsolidaci velmi omezené. Vzpomínám na styky ČHS s německým Kulturbundem v tehdejší východní Německu a maďarskou sekci Mezinárodní společnosti pro hudební výchovu (ISME).

Od r. 1982, kdy jsme začali vydávat „*Zprávy Společnosti Vítězslava Nováka*“, pečoval zpočátku o jejich typografickou stránku a finanční zabezpečení. Díky jeho schopnosti vždy opatřit nějakou dotaci, jsme mohli vydat i německý sborník „*Vítězslav Novák – Mitbegründer der tschechischen Musik des 20. Jahrhunderts*“.

Jiné Muzikologické dialogy, jichž jsem se zúčastnil, byly v Českém Krumlově v r. 1982, které byly hlavně zaměřeny na jihočeskou **regionalistiku**. Přípravovali jsme tehdy na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích *Jihočeskou vlastivědu*, a tak jsme naše záměry mohli prezentovat muzikologickým kolegům.

V r. 1985, kdy z iniciativy doc. PhDr. Karla Padrty, CSc. byly zahájeny putovní I. **Novákovské dny** v Českých Budějovicích, se dr. Tesař podílel na jejich organizaci. Rovněž tak na II. Novákovských dnech v Brně v r. 1989 v samotný předvečer pádu totality, kdy plně spolupracoval s festivalovým výborem a Novákovovo dílo s náležitou problematikou odeznívalo i před zahraničními účastníky.

Osobně vzpomínám na Tesařovo velké úsilí v otázkách hudební výchovy na československých základních školách. Byla to široká spolupráce, do níž zapojil tehdejší Svaz čs. skladatelů a koncertních umělců, vedení Pedagogické fakulty v Nitře a odborně fundované jednotlivce z řad vysokoškolských pedagogů – muzikologů, interpretů, organizátorů a funkcionářů k pořádání hudebně výchovných konferencí na tamní Pedagogické fakultě v letech 1984, 1986, 1988 a 1989. Účastníci ve svých referátech a diskusních příspěvcích se fundovaně bez komunistických frází věnovali otázkám hudební výchovy z vícestranných hledisek.

První nitranská konference se zaštitila celospolečenském poslání vyjádřeném v titulu jednání: „*Hudební výchova v procesu formování mládeže socialistické společnosti*.“ Především šlo o znovuzavedení hudební výchovy jako povinného předmětu do 9. tříd základních škol. To se skutečně podařilo s trvajícím výsledkem dodnes. Jinou otázkou je ovšem hodnota vlastního vyučovacího procesu na školách, ale to je v rukou samotných pedagogů, nikoli úkolem konferencí, i když jejich jednání podávala dílčí podněty.

Příznivý ohlas s povzbuzujícími výsledky vyvolala další jednání o dvě léta později týkající se „*Přípravy učitelů hudební výchovy*.“ Byla velmi odpovědně z vícestranných pohledů probírána otázka koncepce vysokoškolské výuky budoucích učitelů na pedagogických fakultách a náplně jednotlivých disciplín – přednášek a seminářů. Byly vznášeny aktualizací podněty. Vzpomínám, jak jsem osobně propagoval myšlenku zavedení výuky dějin a vývoje nonartificiální hudby právě proto, že masová média již v této době vyplňovala zvukový prostor vysílání a přijímání této hudby často bez ohledu na kvalitativní ukazatele.

V r. 1988 pak dr. Tesař inicioval jednání **o učebnicích hudební výchovy** na základních školách. Předcházela tomu pracovní seminář v užším kruhu v Českých Budějovicích zabývající se kritickou analýzou a metodologií učebnic HV.

V samotný předvečer „sametové revoluce“ jsme se ještě naposled v komunistické totalitě sešli v Nitře. Tato nitranská jednání významně posílila postavení hudební výchovy a vůbec důležitost obecné hudebnosti dětí a dospívající mládeže nejen s ohledem na tehdejší poměry v Československu, ale mírou svého fundovaného zaměření dále do budoucnosti. Dílčí výsledky lze zaznamenat i v přítomnosti.

Ovšem osudy České hudební společnosti a tím i jejích dílčích sekcí prošly po listopadu 1989 vývojem, který vyplynul z politické svobody. Jestliže totiž Česká hudební společnost v zájmových dílčích sdruženích umožňovala určitý aktivní projev odborné realizace členů, jinak zpravidla politicky omezených ve vlastním zaměstnání, po revolučním zvratu se mnoho osobností realizovalo na místech, kam, již dříve patřily. Logicky nastala změna v posláních a činnosti zájmových sdružení, ale s tím i stále narůstající problematika financování ČHS.

Dr. Tesař předal žezlo tajemníka zprvu dr. Radku Rajmonovi, zkušenému pedagogu, ten pak svou funkci postoupil paní Evě Štrausové, která se obětavě starala o chod ČHS spolu s paní Mílou Smetáčkovou až do ukončení činnosti (2007) této jinak záslužné vynikající instituce. Ta nyní citelně chybí a bude chybět v kulturně odborné a osvětové činnosti zabývající se funkcí hudby jako uměním pro veškerou českou společnost.

Dr. Tesař se pak stal ředitelem **Českého muzea hudby** (1990–1996). Svou činnost v této instituci záhy rozšířil o další iniciativy, ať přímo či nepřímo souvisejícími s muzejní činností.

Jednak inspiroval digitalizaci pramenné základny Bedřicha Smetany a vyvinul plodné úsilí o definitivní umístění ČMH do nynější budovy na Karmelitské ulici v Praze na Malé Straně.

Vyvolával v život **muzikologické konference na Filosofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci**. Jednalo se o specializovaná setkání muzikologů, vždy prakticky zaměřená ve svých konečných pracovních důsledcích. Osobně jsem se aktivně zúčastnil konference v rámci cyklu „*Kritické edice hudebních památek VI*“: „*Korespondence jako muzikologický pramen a problém*.“ Dvou denní jednání, jehož částí předsedal dr. Tesař umožnilo kolegům předat informace o současném zpracování korespondence Vítězslava Nováka, jíž jsem se zabýval již od r. 1966. Tehdejší její stav předpověděl pozdější oficiální zaštitění této práce pod mým vedením v užším kolektivu s přispěním Českého hudebního fondu až do r. 2001.

Další novákovský problém mohl být přednesen na VIII. části takové konference „*Katalogizace jako teoretický a praktický problém muzikologické dokumentace*.“ Bylo to v r. 2000, kdy jsem měl již za sebou spolu s mou asistentkou v Budějovicích PhDr. Ludmilou Peřinovou, Ph.D. hotovu revizi a aktualizované doplnění *Tematického a bibliografického katalogu*

Vítězslava Nováka, který potom záhy vyšel i tiskem. Na této konferenci jsem mohl spolu s koreferátem dr. Peřinové informovat muzikologickou veřejnost o vzniku, koncepci a metodě zmíněného katalogu.

Hudebně pedagogická problematika se téměř v duchu „Nitry“ navrátila na konferenci v r. 2002, rovněž v Olomouci, s názvem „*Hudební pedagogika a výchova – minulost, přítomnost, budoucnost.*“ Bylo na ní vzpomenuo také 80. narozenin prof. Ladislava Daniela a 70. narozenin prof. Ivana Poledňáka. V této souvislosti bych vzpomněl také na dlouholeté úsilí prof. Daniela vybudovat tzv. hudební osmiletky určené nadstandardnímu způsobu hudebního vzdělání, zvlášť talentované mládeže. V září 1987 byl takto na ZŠ v Brně, Kudelova úspěšně zahájen tento projekt.

Jestliže jsem se na předcházející konferenci věnoval předáváním svých zkušeností v otázkách metod analýz hudby, speciálně 20. století, na této konferenci se mi poskytla příležitost důrazně varovat před narůstajícím vlivem médií upřednostňujících kvantitativně i s převrácením hodnot nadbytečné množství nonartifciální hudby s převažující komercializací a tím i negativním vlivem na kvalitu hudebně didaktického procesu na školách, potažmo i na přípravu budoucích učitelů hudební výchovy na pedagogických fakultách.

V závěru se chci zmínit o muzikologické specializaci dr. Tesaře. A tou je bádání v oblasti **středověké hymnologie**. Veřejně prezentoval svoje pracovní záměry v tomto ohledu na konferenci v Olomouci r. 2000 v referátu „*Melodiarum Hymnologicum Bohemiae – charakteristika projektu a současný stav příprav.*“ Věnuje se jí již několik let a svým působením na FF UP v Olomouci a i nyní na FF MU v Brně vykázal výsledky trvalé platnosti, jejichž definitivní uzavření je, jak je dnes zvykem říkat, opravdovým během na dlouhou trať. Zaručuje totiž svému badateli životodárnou náplň do aktivních let spokojeného podzimu života. Jinak tomu ani u vzdělaného přesvědčeného křesťana nemůže být.

SUMMARY

Meetings with Dr. Stanislav Tesař in his positions of a secretary in the Czech Music Society, of a director in the Czech Museum of Music and that of a university teacher at Faculties of Arts, Palacký University in Olomouc and Masaryk University in Brno, are presented in this commemorative contribution of the author.

The focus is on organizational and specialist achievements of Dr. Tesař in establishing the Society of Vítězslav Novák as an association of the Czech Music Society, 1980, and in related activities.

Dr. Tesař had also a large share in organizing directly the music educational conferences held at the Faculty of Education in Nitra in 1984, 1986, 1988 and 1989, effective in the former Czechoslovakia. The conferences involved music education of young people, music teacher training at universities as well as music textbooks and curriculum at basic schools.

Dr. Tesař worked as a director in the Czech Museum of Music in Prague, 1990–1996. In this position he arranged the definitive relocation of the museum into the present-day house in Karmelitská Street, Prague, Malá Strana. Museum activities inspired him to hold specialized musicology confer-

ences in Olomouc. Correspondence as a musicology problem in view of methodology, cataloguing sources and relating activities were the topics of the conferences.

Dr. Tesař specialized as a musicologist in questions of medieval hymnology, which he still deals with; he presented the concepts and intensions also in public at the respective conference in Olomouc

Translated Eva Vonková

